

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE

ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen

en van het internationaal studiekomitee voor ommevangsreuzen

Redactie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B 9620 Zottegem

Redactieleden : Maurits Broeckhove, Lic. Marcel Daem,

Dr. René Haeseryn, A. Gaston Homblé.

Ruil en Recensiedienst : A.G. Homblé, Bibliotheek, Kraanlei 65, B-9000 Gent.

Alle stortingen op postrek. nr. 000-0096946-43, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent

Prijs : 75 F

INHOUD

- R. VAN DER LINDEN *Bedevaartprenten en bedevaartvaantjes*
St.-Lenaarts. Aalst, Herdersem en Lovenjoel-Lewen 44
- Volkskundige enquêtes in Vlaanderen
- M. BROECKHOVE. *Het weer voor morgen* 49
- In Memoriam
- R. VAN DER LINDEN. *Magda Cafmeyer* 48
- Boekbesprekingen
- M. LAMOEN. *Oude kraamgebruiken*. A.G. Homblé 42
- K. HAERENS. *Nieuw moppenboek van Jommeke*, en
Nieuw raadselboek van Jommeke. M. Daem. 42
- G. WITTEBOLS. *Hulde-album Bert Peleman*. R. v.d. Linden 43

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met de steun van v.z.w.
Noordstarfonds, Gent, het Stadsbestuur van Gent, het Provinciebestuur van
Oost-Vlaanderen en het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur

BOEKBESPREKINGEN

LAMOEN, Maria

Oude kraamgebruiken

Uitgeverij Helmont, Helmond en Standaard Uitgeverij, Antwerpen 1981. 72 blz. III. 245 fr.

Dit boekje prachtig gekartoneerd uitgegeven hebben wij in een adem kunnen uitlezen. De tekst schijnt ons een verzameling onderwerpen overgenomen uit een damesweekblad. De titels variëren van waar komen de kindertjes vandaan? over Hansje-in-de kelder, de vroedvrouw, de baakster, de min, enz. tot als eindpunt enkele oude kraamversjes.

Het geheel brengt niets nieuws en is on-

bruikbaar als materiaal voor vorsers in deze discipline wegens het totaal ontbreken van de bronnen. Het enige pluspunt vindt u in de talrijke illustraties. Wij beschouwen dat werk(je) als een vertelboek(je), als verpozende treinlektuur voor dames of voor de wachtkamer van een vrouwenarts.

A.G. Homblé

Karel HAERENS

Nieuw moppenboek van Jommeke

Uitgeverij Het Volk n.v. Gent, 1982, 96 blz., geïllustreerd. Prijs : 95 F.

idem

Nieuw raadselboek van Jommeke

idem, Prijs : 95 F.

Het eerste boekje is een aanvullende uitgave van *Jommekes moppenboek* (Boekbespreking O.V.Z. 1980, blz. 94). Thans onder de titel *Nieuw moppenboek van Jommeke*. Het werk bevat vijfhonderd moppen verdeeld in : Jommeke in de klas, Lach mee met de Miekes, Toppunten, Moppen van prof. Gobelijn, Gekkenmoppen, Bij de dokter, In een restaurant, Voor de rechter, Grapjes van Filiberke, Moppen over grote mensen, Soldatenmoppen. Een brede waaier van rijkdom en verscheidenheid. Inhoud en taal laten de indruk na nog te behoren tot de leeftijd van jonge tieners. In het moppenboek spreken vertellers en beelden de taal van meisjes en jongens in hun eigen leefmilieu. De auteur Karel Haerens heeft een ongekunstelde taal in hun mond gelegd. Dit maakt het moppenboek aantrekkelijk én verdienstelijk voor elke leeftijd.

Het tweede boekje is ook een aanvulling van het reeds verschenen *Groot raadselboek van Jommeke*. Inhoud : Raadsels van Jommeke, Raadsels van de Miekes, Prof. Gobelijn raadsel, Raadsels van Flip, Gekke raadsels, Dierenraadsels, Woordraadsels, Letterraadsels, Raadsels op rijm, Raadselsachtige vragen, Tekenaarraadsels.

In totaal 627 raadsels. Ook hier heeft de Jommekesvriend Karel Haerens een gepaste keuze weten te maken qua inhoud en verscheidenheid. Het raadseldomein bestrijkt een zeer uitgestrekt belangstellingsgebied. Een raadsel blijft voor elke leeftijd een raadsel. In het Nieuw raadselboek vindt jong en oud zijn gading, maar de vragen moeten door de jeugd worden gesteld. De taal is goed verzorgd, wat wel een pluspunt betekent voor het verspreidingsgebied van het boek.

De auteur van beide boeken, Karel Haerens, is een rusteloos man. Zijn hart en geest heeft hij al tientallen jaren verpand aan zijn geboortestad Gent en aan de jeugd. Als jeugdschrijver is hij zijn roeping trouw gebleven en blijft zijn belangstelling en inzet afgestemd op lektuur, spel en ontspanning van de jeugd. In zijn boeken komen Jommeke, Mieke, prof. Gobelijn en Filiberke aan het woord, figuren die de tekenaar Jef Nys creëerde en er nu ook de publikaties van moppen- en raadselboek rijkelijk mee illustreert. Twee verzorgde grafische uitgaven die als geschenk voor de jeugd zeer zullen worden gewaardeerd en gelezen. Een zoveelste proficiat voor de auteur Karel Haerens.

Marcel Daem

Hulde-album Bert Peleman

Kempische Boekhandel, Retie. 1980, 120, 123 ill., muz.

Jaren leden, om het nauwkeurig te vermelden, op 1 september 1963 verbroederde Bert Peleman in Gent, langs zijn vertegenwoordiger Reinaart De Vos, met de Oostvlaamse Volkskundigen, en met zijn praalwagen Malpertuus in de Bloemencorso met de stad Gent. Schoolhoofden van de Voskenslaan, een familie De Vos, een apoteker Reynaerts, een politiekommissaris De Wolf, een dr. Reynaerts, bewoners van een volkswijk waar pleinen en straten een naam uit het dierenepos dragen : Malpertuusplein, Koning Nobelplein, Isegrim- en Grimbertstraat, werden er bij betrokken. Het was een verrassend feest voor hart en geest. Reinaart en zijn hele staf 'leefden' in Gent. Richard Vankenhove en ondergetekende waren tevoren, tijdens een uitstap van Volkskundigen naar Rupelmonde, benoemd tot 'Ridder in de Vossenstaart'. Deze feiten kwamen ons herhaaldelijk voor de geest bij het lezen van *Hulde-album* Bert Peleman, ook de namen van vier plaatsen : Mariekerke aan de Schelde met zijn Passiespel 'Kristus aan de Schelde', opgevoerd door de volksmensen aldaar; Rupelmonde met de talrijke bindtekens ver en bij : het Scheldemuseum, en het Europees Mercatorverbond van Stroomsteden en -gemeenten; Damme met het Uilenspiegelarchief en de vele manifestaties; Meise met de hoogdag van de St.-Elooigezellen op de Hasselberg. Deze namen (en zovele andere) roepen de daadman en organisator Bert Peleman op, maar daarnaast treedt zo menigmaal de dichter, toneelauteur en -regisseur op, volks en levensecht in de

hoogste graad en maat. In die zin hebben een dertigtal voornamen uit de artistieke en kulturele wereld hem geprezen en getekend. Toen Oostvlaamse Zanten zijn vijftigste jaargang beleefde, stak nummer 1 van wal met Ballade van de volkskundige van Bert Peleman, als de eerste bijdrage van een jubileumjaargang. De vijftien strofen van de Ballade wezen telkens op een wisselend element en de verscheiden taak van de volkskundige, in de vorm van een hulde en band.

Dit hulde-album tekent op en top de veelwaardigheid en veelzijdigheid van Bert Peleman. De Bibliografie achteraan wijst daar eveneens op :

I. Poëzie (vijfentwintig bundels). II. Proza. III. Toneel (met Reinaart en Uilenspiegel in 1962 en 1970 [2x]). IV. Platenboeken (o.a. Historische steden en gebouwen : Kastelen en abdijen in Vlaanderen; Landschappen). V. Bert Peleman als Liedtekstdichter.

De auteur Bert Peleman laat met vaste regelmaat Reinaart De Vos en Tijn Uilenspiegel en andere Vlaamse waarden op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal vlak leven en herleven.

Dergelijk album is in deze zin een voor-
aanstaand licht- en richtpunt !

[Gust Wittebols, samensteller van de publicatie, diende in 1975 aan de Katholieke Universiteit te Leuven zijn licentiaatsverhandeling in, onder de titel *Bij benadering Bert Peleman, monografie van een openboek mysterie.*].

Renaat van der Linden

BEDEVAARTPRENTEN en BEDEVAARTVAANTJES

St.-Lenaarts - Aalst, Herdersem en Lovenjoel-Leuven

Adel en volksprent

Het blijft immer een kiese aangelegenheid om te bepalen wat een volksprent is. De bestemming geldt als een belangrijk element voor de aanwijzing van de aard en waarde. Bedevaartvaantjes zijn gewoonlijk bestemd voor een ruim publiek. De anonieme ambachtsman en geachte kunstenaars of leden van kunstenaarsfamilies hebben er geleverd. Ook de uitzonderingen in dit geval eisen aandacht. Eén geval geldt als een specifiek voorbeeld. De graveur Guillaume du Tielt van Ieper steekt een bedevaartvaantje voor de H. Godelieve van Gistel en draagt zijn werk op aan de heer van Gistel : Jan-Frans d'Affaydati en diens echtgenote Lucrece-Thérèse d'Affaydati. De artiest heeft de twee personen centraal op het vaantje weergegeven, waar ze knielen voor de H. Godelieve. Onderaan lezen we :

Guil. du Tielt et D.D. D.D. = dono dedit, of dono dat, heeft als geschenk aangeboden, of biedt als geschenk aan. De graveur stipt duidelijk aan, dat zijn werk voor

«de heer en dame» van de gemeente bestemd is. De prent is vast en zeker aan bedevaarders en bedevaarsters uitgereikt. In eerste instantie geldt ze een attentie voor de adellijke familie, de baron en zijn dame. De bestemming van dusdanig produkt gaat klaarblijkelijk twee kanten uit. (1)

Prent en vaantje te St.-Lenaarts [Brecht]

Het gebeurt zelden, dat een prent duidelijk als onmiddellijke bron of als aanwijzing voor een vaantje heeft gediend.

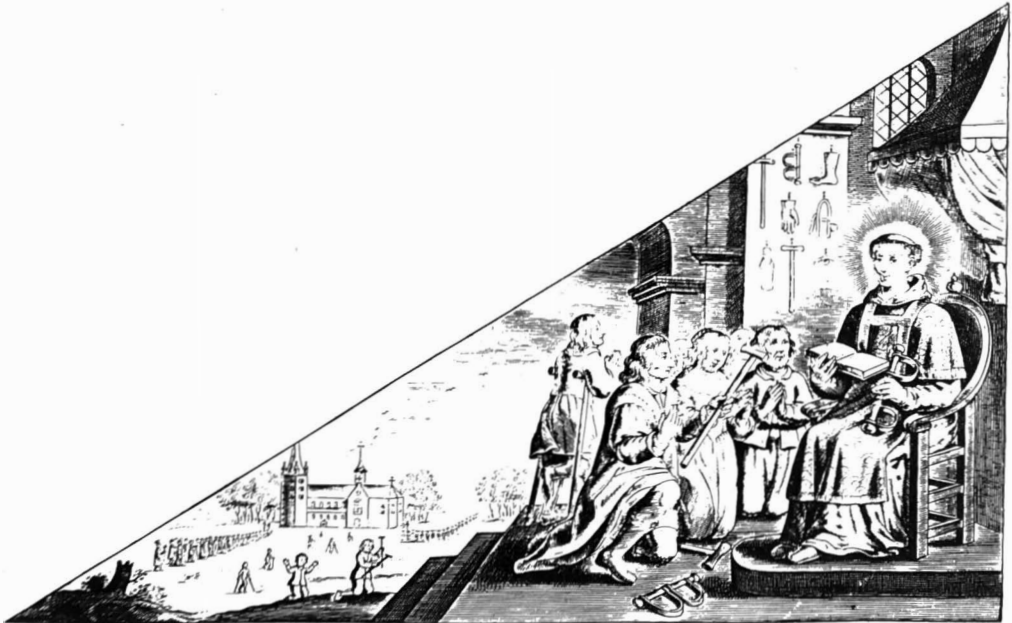
Twee prenten staan rechtstreeks in verband met vaantjes. Dit is zo het geval voor de provincie Antwerpen. M. Mauquoy stak de prent en de drukkerij J.F. Engels te Antwerpen zorgde voor de druk.

Leonardus neemt plaats in een zetel met afgeronde leuning, onder een baldakijn, met een boek en boeien in de handen. Voor hem zes pelgrims en kreupelen. Op een zuilkant negen ex-voto's : een oog, een voet, een gebunseld kind, boeien en krukken; in het rechtervlak pelgrims, twee processies of bedevaartstoeten met lieden als puntstippeltjes; de lokale kerk over de hele breedte; tussen de heilige in een genre koor en het heiligdom enkele bomen en personen.

Antw. Drook. J. P. Engels br. L.

Het vaantje biedt dezelfde gegevens in spiegelbeeld, d.w.z. in tegengestelde orde. De scherpe hoek toont de kerk, enigszins gewijzigd, in een uiterst verkleind perspectief.

Heyligen LEONARDVS Bidt voor ons, Berus'tende Onder Brecht

**Landlieden en dieren aan een prent ontleend :
Lovenjoel, Aalst en Herdersem**

Hoe versassen gegevens uit een prent naar een ver afgelegen stad?

Een gravure uit Lovenjoel stelt Sint-Lambertus op een altaartafel voor, een man aan de hoek van het altaar en een landman en een vrouw met dieren. In de rechter bovenhoek bemerk je het wapenschild van de familie de Spoelberch.

Men eert te Loven-jou S. LAMBRECHT d' aldermeesten, Voor siekten van Perden, Schaepen en Horen-beesten.

Dezelfde groep van personen en van de dieren bevindt zich centraal op het bedevaartvaantje te Aalst. Het tafereel is in tegengestelde richting opgesteld. Het verschil voor biezonderheden springt fluks in het oog : voor Aalst draagt het rund twee opgerichte hoorns op de kop; de poten van het schaap zijn anders gebonden. Bij het altaar pronkt, haast vanzelfsprekend, het wapenschild van Aalst. De overeenkomst inzake tekst treft eveneens. Voor Lovenjoel :

*Men eert tot Lovenjoul S. Lambrecht aldermeesten
Voor siekten van Perden, Schaepen en Horen-Beesten.*

Voor Aalst :

*Men eert tot aelst St Eloij aldermeeste
voor de Sieckte van Perden, Schaepen en horen-béesten.*

Bedevaartvaantje Herdersem

De Relikwien van St-Eloi worden geëerd in de parochiale kerk van Herdersem, bij Aalst.

Op het vaantje te Herdersem troont het tafereel opnieuw centraal; één element is erbij gevoegd : een zwijn. Ligt de eenvoudige verklaring erin, dat aldaar ook Sint-Antonius een bijzondere verering geniet?!

Het vaantje te Aalst toont Sint-Elooi op een altaar zonder een aanwijzing van een gebouw; de prent te Herdersem toont St.-Elooi met de klassieke attributen : hamer en staf, en een kerk vrij primitief weergegeven.

Het loont de moeite te ontleden, hoe beelden van de ene prent naar de andere verschuiven en als een transplantatie beleven, om een eigentijdse term te gebruiken. Wie kan nog dusdanige ontleding en ontlening aanhalen?

Overeenkomst tussen vaantjes doet zich alom voor. Enkele voorbeelden :
Alseberg en Halle, met een zelfde processie; telkens O.-L.-Vrouw.

Gentbrugge, Grembergen, Tielrode en Vosselare, met een gelijke voorstelling van Sint-Elooi, ruiters en een gebouw;

Scheldewindeke en Vlierzele, voor Sint-Kristoffel en Flederikus, met een gelijke voorstelling van een heiligdom, gebouwen en twee pelgrims;

Sint-Job te Ukkel en de H. Drievuldigheid en O.-L.-Vrouw te Brussel, met een gelijke voorstelling van de processie (Edouard Duverger).

Gelijke voorstelling van Sint-Kristoffel te

a) Henis en Heverlee-Leuven;

b) Groot-Gelmen, Leuven en Lommel;

c) Munsterbilzen en Temse;

d) Erembodegem-Terjoden, Hoei, Malmedy, Mondorf-les-Bains, Pontisse, Scheldewindeke.

In zekere zin zou de internationale term 'passe-partout' in aanmerking komen voor dusdanige gevallen : een afbeelding of beeld dat op meer dan één vaantje past!

Renaat van der Linden

(1) Maurits van COPPENOLLE. *Westvlaamsche Bedevaartvaantjes*. Brugge, 1942, 29.

(2) Renaat van der LINDEN. *Bedevaartvaantjes in Oost-Vlaanderen. Bijdrage tot de studie van de legenden, de ikonografie, de volksgebruiken*. Gent, 1958, 4, 163.

Technische gegevens voor de prenten en vaantjes leest U in :

Volkscundige Kroniek van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkscundigen. Informatie - Dokumentatie - Boekbesprekingen. Tweemaandelijks Informatieblad, Gent, 18^e jg., (1983) nr. 2, maart-april : Verhouding Prent en Bedevaartvaantje, 3-4.

Magda CAFMEYER

St.-Kruis-Brugge 10 september 1899 - 11 februari 1983

Magda Cafmeyer was een specifieke verschijning in het kader van de volkskundigen. Bij elke ontmoeting en verbroedering van Oost- en Westvlaamse vorsers was ze op post. Ze verstond de kunst om elkeen minzaam tegemoet te treden. Ze had een gul karakter. Ze heeft zich vele jaren als leerkracht in dienst van het volkskind gesteld, in algehele toewijding. Op die basis leefde ze rechtstreeks in contact met haar geliefde volk en kende de maatschappij geheel en al, van hoog tot laag.

Van 1924 af verzamelde ze reeds liedjes, aftelrijmpjes, spreuken en anekdoten op de speelplaats, bij de familie, bij lieden allerlei. Tien jaar later verschenen ze als bijdragen en mengelmaren in Biekorf. Het toenmalig N.I.R. (thans B.R.T.) nam op de speelplaats van haar school elf fonoplaten op, in een kinderrepertorium, dank zij Magda Cafmeyer met een groepje muzikale kinderen. Op aanraden van professor E.I. Strubbe die haar waarde dadelijk besepte, zantte ze vooral bij verwanten die een goudmijn waren. Zo kwam er een Jaarkrans in Biekorf van 1946 tot '48, en Levensloop, in 1948-'51. Vanaf 1945 leverde ze stipt haar deel voor de volkskundige almanak 't Beertje. In 1958 publiceerde de Westvlaamse Volkskundigen *Van doop tot uitvaart. Een kijk op het volksleven in het Noordoosten van West-Vlaanderen*. Het was een modelstudie, rechtstreeks uit de volksmond geput en levendig voorgesteld, enig in zijn genre. E.I. Strubbe omlinjde in het Voorwoord klaar haar betekenis, o.a. : ... *Wat haar in het volksleven boeide, was niet de herkomst van de gebruiken, de grond van het bijgeloof, de overblijfsels uit het ver verleden, maar het levende volk in zijn dagelijkse omgang, ... in de eenheid van het beleefde ... Zij vroeg niet naar het oeroude, doch naar het traditionele, niet naar het dood-historische, maar naar het levend-tegenwoordige ... Haar zanterswerk was op de kennis van de ziel, en daarom op het omvattende beeld van het volksleven gericht* De opdracht in het boek was duidelijk : *uit erkentelijkheid opgedragen aan de nagedachtenis van Tante Lena, zonder wie dit boek nooit zou geschreven zijn.*

Enkele jaren nadien stond een tiendelig werk over de Westvlaamse Volkskunde op het getouw. Zij nam twee delen voor haar rekening : *Van Aswoensdag tot Lichtmis*, en *Van Gebucht tot Dorp*. Tijdens het Colloquium van de Oostvlaamse Volkskundigen te Gent op 16 maart 1980 in het teken van de *Geboorte van een volkskundig boek* heeft ze verhaald hoe haar teksten tot stand kwamen, na uitpluizen van het archief en door veldwerk. Ze deelde er mede, welke verwickelingen ze beleefde bij de publikatie van *Van Gebucht tot Dorp*. (1)

Haar doodsbericht en -prentje vermeldde kernachtig : gekende Westvlaamse Folkloriste. Jubilerend Lid van de Gidsenbond. Lid van het Berek van "Biekorf". Ere-konservator van het Museum voor Volkskunde.

Andere personen zullen in de betrokken organen haar rijke verdiensten uiteenzetten. De volkskundigen zullen haar blijven eren, niet alleen als de kollega die gaarne hielp, maar tevens als de bekwame en toegewijde werkster, die op haar manier en op haar terrein een vooraanstaande plaats bekleedt, in de rechtstreekse binding met ons volk en in de levendige voorstelling van het rijke volksleven dat ze weergaloos vastlegde voor het nageslacht. De volkskundigen, vooral in West- en Oost-Vlaanderen, zullen haar immer waarderen om haar bewonderenswaardige werklust en zich gelukkig achten om de vriendelijkheid en dienstvaardigheid die zij bij zo menige gelegenheid mochten ervaren.

Renaat van der Linden

(1) Magda CAFMEYER. *Archief en Veldwerk*. Oostvlaamse Zanten, 55 (1980) 75-76 met foto. J. WEYTS. *Mensen van bij ons. Magda Cafmeyer, gepensioneerde onderwijzeres, folkloriste*. De Middenstand St.-Kruis, 2 (1980) 3-6, portr.

HET WEER VOOR MORGEN

INLEIDING

De Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land (1) heeft er de nadruk op gevestigd dat naast kalenderspreuken er nog ontelbare weersgezegden bestaan die niets met de kalender te maken hebben, maar betrekking hebben op het onmiddellijk te verwachten weer.

Aan die weersvoorspellingen willen we deze bijdrage wijden.

Geen enkel natuurverschijnsel oefent zoveel invloed op het menselijk gemoed en gestel uit als het weer. Zonneschijn stemt tot blijheid, terwijl grauwe wolken tot neerslachtigheid leiden. Het valt makkelijk een gesprek over het weer aan te knopen; het mag slecht of goed zijn, zonnig of regenachtig, bijtend koud of snikheet, elk weet er z'n zeg over.

Ieder mens bezit gedurende zijn leven in zekere mate een weersgevoeligheid, die met de jaren nog kan toenemen. Tal van mensen krijgen hoofdpijn als een onweer op til is, ook naargelang van de weerswijziging doen eksterogen meer pijn, kwelt de jicht, enz...

Volgend rijmpje blijft nog altijd van kracht :

*Als jicht u sterker kwelt,
Zij ander weer voorspeld.
Ook winterhanden, eksterogen
Bezitten beide dit vermogen.*

Mensen met een geamputeerd been of arm blijken erg gevoelig te zijn. Zo kennen we het geval van Claus THURKON, een Duits soldaat die op het einde van de Tweede Wereldoorlog in 1945 zijn rechterarm verloor. Gedurende vijf jaar registreerde hij de pijnen die hij voelde. In dezelfde periode hield een meteoroloog gegevens over het weer bij. De twee reeksen gegevens werden met behulp van een computer gekombineerd. Het resultaat bestond erin dat dalende luchtdruk die binnen de vierentwintig uur een minimum met grote regenkanen zou bereiken, pijn veroorzaakte. Verder werden pijnreacties vastgesteld bij koudefronten, regenbuien en onweerswolken (2).

Het is een feit dat het weer ook zijn invloed op de dieren, meer dan op de mens, doet gelden. Hun instinkt doet ze reageren op de meteorologische prikkels. Van oudsher heeft de mens aandacht besteed aan de gedragingen die hij bij sommige dieren op bepaalde tijdstippen waarnam. De mens stelde zich de vraag hoe het kwam dat de hond soms onrustig rondliep, dat hij zich krabde en gras at, ook waarom het vee in de weide af en toe onrustig werd en stampte, waarom het paard

(1) BROECKHOVE M, *Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land*, Uitg. Bond der Oost-vlaamse Folkloristen, Gent, 1959, 211 blz., 7 ill., 1271 kalenderspreuken.

(2) TITULAER Chriet, *De mens en het weer*, Antwerpen-Amsterdam/Brussel, MCMLXXIX

en de ezel zich tegen de muur wreven, waarom de haan op ongewone uren kraaide, enz. *Den Gentschen Comptoir Almanach van 1769* zegt :

*D'baenen, katten en de bonden
Zoo men dikwijls heeft gevonden
Zeggen 't weer van dag tot dag
Beter als den Almanach.*

Inderdaad, het was de almanach wellicht, het eerste echte volksboek, die de weersvoorspellingen aan de man bracht.

Het weer oefent niet enkel invloed uit op de mensen en de dieren, maar speelt een belangrijke rol in het maatschappelijk leven. Denken we even aan degenen die door hun beroep afhankelijk zijn van de weersgesteldenis zoals boeren, tuinders, vissers, herders. Zij moeten veel rekening houden met het weer dat komen zal, met het weer voor morgen.

Reeds lang vóór het meteorologisch instituut aan de hand van de ligging van de hoge- en lagedrukgebieden dagelijks het weer voorspelde, deed de volksmens aan weersvoorspellingen. Aan de aard en de richting van de wind, zelfs aan de hand van de temperatuur en naar de kleur en de richting van de wolken en of deze hoog of laag hingen, maakte hij uit welk weer te verwachten was. Zon en maan vormden eveneens natuurlijke barometers waarop hij talrijke voorspellingen steunde. Het is onmogelijk te voorspellen zonder waar te nemen.

Omdat de volksmens dag aan dag met de natuur in aanraking was, heeft hij de gelegenheid gehad voortekens van weersverandering op te merken en een verband te leggen met de wijziging die in het gezicht was. Uit dit aandachtig beleven van de natuur heeft hij veel weerswijsheid en weerregels gepuurd voor eigen gebruik. We moeten de scherpzinnigheid bewonderen waarmee de eenvoudige mens de zó natuurlijke weerregels heeft samengesteld. Het merkwaardige is dat ze nog steeds onveranderd in de volksgeest voortleven.

Dichterlijk aangelegde personen (3) goten sommige gewone zegswijzen in een dichterlijke vorm, wat het voordeel oplevert dat ze gemakkelijker te onthouden zijn.

De vraag rijst of een verband bestaat tussen de bekendheid en de geloofwaardigheid van de volkse weersvoorspellingen, zowel van die op lange als op korte termijn.

Bij zijn beschouwingen over de **Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land** publiceerde Dr. Hugo ARENS in het tijdschrift *Nederlands Volksleven* (4) een aantal suggesties voor het instellen van een opiniepeiling naar de bekendheid en de geloofwaardigheid van de weersgezegden. Als gevolg daaraan heeft Georges TIBAU een zestigtal weersvoorspellingen onder de loupe genomen, zevenenveertig met betrekking tot lange termijn [kalenderspreuken] en dertien met betrekking op het onmiddellijk te verwachten weer (5). Naar onze opvatting heeft deze

(3) O.a. Guido Gezelle, Mr. Jos. Vermeulen, van 1938 tot †1956, ondervoorzitter van onze Bond der Oostvlaamse Folkloristen. (Worden verder aangeduid met G.G. en J.V.).

(4) *Wassenaar*, 10 (1960), nr. 2, 120-124.

(5) *VOLKSKUNDE*, 74 (1973), 148-151; 75 (1974), 135-139; 78 (1977), 33-59.

enquête de laatste categorie, wat het aantal betreft gediskrimineerd, namelijk dertien tegen zevenenveertig.

Verskillende aspecten werden onderzocht :

- a) bestaat een verband tussen het kennen van de spreuk en de geloofwaardigheid ervan?
- b) worden opvallende verschillen tussen platteland en de stad vastgesteld?
- c) heeft het verschil in leeftijd van de zegspersonen invloed?
- d) zijn er verschillen waar te nemen bij de weersafhankelijke en weersonafhankelijke beroepen?

De auteur publiceerde de resultaten van zijn enquête in duidelijke tabellen. We zullen verder zijn resultaten citeren.

Op de varianten van het plaatselijk dialect na zijn praktisch alle volgende weersvoorspellingen in zwang in het hele Vlaamse land. Van de uitdrukkingen specifiek eigen aan een bepaalde streek of plaats, wordt de aanduiding op de aangehaalde plaats vermeld.

Om aan te tonen dat de grondgedachte van de voorspelling identiek is met die van onze buren, halen we af en toe een voorspelling aan uit aangrenzende gebieden. We willen er nochtans onmiddellijk aan te voegen dat vele teksten werden afgeschreven en vertaald.

De weersvoorspellingen in verband met het onmiddellijk te verwachten weer spitsen zich toe op regen, onweer, wind en storm, mooi weer, vorst, sneeuw, dooi, rijp en ijzel, en hagel.

Voor elk soort steunen de voorspellingen hetzij op menselijke kwalen en/of gedragingen, op dieren, op planten en bloemen, op chemische effecten, op luchtdruk, op wind, op zon, op wolken, op uitspansel, op maan, op regenboog, op nevel, op mist en dauw, en op de zee.

Op die basis ontstaat een indeling in :

- *menselijke spreuken* : kwalen, gewaarwordingen;
- *dierlijke spreuken* : vogels, hoenders, insekten, huisdieren, enz.;
- *botanische spreuken* : bloemen en planten;
- *vissers- en zeespreuken* : vis, zee;
- *sterrenkundige spreuken* : zon , maan, sterren;
- *meteorologische spreuken* : regen, wind, dooi, enz.

Bij de vaststelling dat de regen meest aandacht van de gewone mens opeist, ligt het voor de hand dat we met deze categorie van weersspreuken aanvangen.

REGEN

Men kan in principie de regen in drie soorten onderscheiden : de bui, de gewone regen en de motregen.

De bui kenmerkt zich door een neerslag van tamelijk korte duur die in hevigheid sterk kan verschillen, die plots begint en plots weer eindigt en valt uit grauwe dreigende wolken (cumulo-nimbus). Zij komt plaatselijk voor en is veelvuldiger in de zomer dan in de winter.

De gewone regen kenmerkt zich door een voortdurende of onderbroken neerslag van betrekkelijk konstante hevigheid en die neergeslagen wordt door een ononderbroken laag grijze wolken (alto-stratus of minbo-stratus). Hij duurt langer dan de stortbui, breidt zich over grote oppervlakten uit en komt meer voor in de winter dan in de zomer.

De motregen is een uniforme neerslag van ontelbare kleine druppeltjes die in de lucht schijnen te zweven en meegevoerd worden met de minste beweging.

Tussen de drie soorten maakt de gewone volksmens, bij het voorspellen van de regen, geen onderscheid.

't Zal regenen :

A. MET BETREKKING TOT MENSELIJKE KWALEN EN/OF GEDRAGINGEN.

1. Als mensen met reuma pijn in de knokken krijgen.

Reuma wordt beïnvloed door afkoeling en door hitte. Gezien bij het naderen van een regengebied de lucht afkoelt, oefent dit invloed uit op reuma.

2. Als ledematen die gebroken zijn geweest, pijn doen.

3. Als oude mensen pijn in de rug en de lenden gevoelen.

4. Koude hielen voorspellen regen. (Sint-Martens-Lennik).

5. Als een oude wonde jeukt.

6. Als de likdoorns steken.

Likdoorns of eksterogen bevatten een waterblaasje dat zich bij daling van de luchtdruk uitzet met het gevolg dat het pijngevoel verhoogt.

7. Als mensen zich koortsachtig in het haar krabben.

8. Als het haar van een krullebol meer gaat krullen.

Deze merkwaardige eigenschap heeft tot beginsel gediend voor de haarhygrometer die in de weerkunde wordt gebruikt. De hygrometer dient om de vochtigheidsgraad van de lucht te meten.

B. MET BETREKKING TOT DE GEDRAGINGEN VAN DIEREN

1. Vogels

De bekendste weersvoorspelling in verband met regen heeft betrekking tot de zwaluwen :

9. 't Zal regenen als de zwaluwen laag over de grond scheren.

Opintepeling G. Tibau = Percentage %.

Nr. 9	Totale geloofwaardigheid		Totale bekendheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	93	94	93	94	95	93	96	95	87	91	92	92	94	96	93	96
Nederlands taalgebied	93	94	93	94	95	93	96	95	87	91	92	92	94	96	93	96
Provincie Antwerpen	91	93	91	93	97	87	95	95	83	87	87	90	93	96	93	96
Provincie Brabant	93	94	93	93	97	100	96	96	89	90	93	92	91	94	91	94
Provincie Limburg	94	94	94	93	80	100	95	94	90	93	93	91	96	97	96	97
Provincie Oost-Vlaanderen	96	95	96	95	93	93	97	95	94	94	95	95	96	95	96	95
Provincie West-Vlaanderen	90	93	90	94	96	93	96	95	80	90	89	92	95	97	95	97

Zwaluwen leven van in de lucht vliegende insekten. Het vochtigheidsgehalte van de lucht dat bij nakende regen verhoogt, zet zich vast op de vleugels van de insekten die daardoor naar lagere lagen zakken. De zwaluwen volgen vanzelfsprekend. Bij valavond vliegen de zwaluwen doorgaans wat lager omdat dezelfde insekten voor de nacht een onderkomen op de grond zoeken. Zie ook nr. 563 en 564.

10. **Vliegen de zwaluwen laag,
Regen voor vandaag (6).**
11. **Scheert de zwaluw langs 't spichtig gras, regen dan verwacht.**
12. **Als zwaluwen scheren over water en wegen,
Dan komt en dan blijft er wind en regen.**

De vinkeniers hoeven niet te twifelen wanneer regen op komst is :

13. **Doet de botvink zenuwachtig,
Kriipt en tjeipt hij, zonder zang,
't Zal gaan regenen waarachtig,
Dorp en daken op eerlang (J.V.).**
14. **Als de vink 's morgens vroeg standvastig zingt.**
15. **De vink vóór dag en dauw aan 't slaan,
Brenge regengeweder aan (J.V.).**
16. **Als de vinken helder slaan,
Is 't mooi weer gauw gedaan.**

(6) In Wallonië : Quand l'hirondelle vole bas,
S'il ne pleut pas, il ne tardera pas.

17. **Hoort vóór dag en dauw de vinken**
Luide slaan ende twinklen,
In sloot en gracht
Regen dan verwacht (J.V.).
18. **Zingt de vink in vroege morgenstond,**
Wis en zeker hij regen verkondt.

Volgens de volksmening staat de merel bekend als watervogel, hij wordt beschouwd als regenroeper, alhoewel zijn gefluit meer te maken heeft met het paren.

19. **Als de merel aanhoudend fluit, regen.**
20. **Merelgefluit,**
Lokt regen uit (J.V.).

Ook de duivenliefhebbers kunnen zich vergewissen wanneer regen op komst is :

21. **Soo de Duyven laeter uyt het Veld op het Duyf-huys vliegen als y gewoon syn, brengen Sy een zeker boodschap van regen mede** (Greg. Alm. 1801).
22. **Als de duiven op het dak plaats nemen met de krop naar het oosten, dan regent het zeker de volgende dag, zo al niet reeds des nachts.**
23. **Als duiven zich wassen.**
24. **Als de duiven baden of in de regen op het dak blijven zitten, zal het lang regenen.**
25. **'t Regent lang in kuip en vat,**
Schuwt de duif niet d'eerste nat (J.V.).
26. **Als de duiven strijkelings langs de grond vliegen.**
27. **Als de duiven in 't water gaan duiken.**
28. **Wanneer de duiven op een onbehagelijke stemming op het dak zitten.**
29. **Krabt de duif heur kopke,**
't Valt een regendropke (J.V.).
30. **Duiven aan het kopje krabben,**
Kippen in het zand aan 't dabben,
Zij vóórvoelen en voorspellen
Regenweer en waterbellen (J.V.), zie ook nr. 64.
31. **Als de wilde duiven bij heldere zonneschijn het veld verlaten = regen of onweer.**

Raven en kraaien worden beschouwd als spook- en onweersdieren. Hun gedragingen voorspellen dan ook slecht weer. 't Zal regenen :

32. **Als de raven schreeuwen.**
33. **Komen, al krassend, de raven bijeen,**
Komt er ook regen zo meteen (J.V.).
34. **Kraaien die krassen,**
Zien waterplassen (J.V.) (7).
35. **Regen zal gaan plassen**
Als aldoor de kraaien krassen (J.V.).
36. **Schreeuwt de kraai vroeg in de morgen,**
Zal ze regen ons bezorgen (J.V.).

(7) Duitsland: Wenn die Krähen schrein,
So muss nicht fern der Regen sein.

37. **Krassen kraai en raaf verbolgen,
Weldra zal regen volgen (J.V.).**

Het voortdurend geroep van de koekoek wordt over 't algemeen beschouwd als aanmaning om de regenscherm bij zich te hebben :

38. **Hoort ge 's nachts de koekoek klagen,
Krijgt ge 's morgens regenvlagen (J.V.).**
39. **Als de koekoek roept, regent het de derde dag.**

't Zal ook regenen als :

40. **De mussen in 't zand fladderen en gedurig tjiipen.**
41. **Als de mussen hard tjiipen.**
42. **Mussen die vechten en kijven,
Regen zal ze verdrijven (J.V.).**

De specht is ook een regenvogel :

43. **Als de specht lacht,
Regen dan verwacht.**
44. **Als de specht roept : giet, giet, giet,
Komt er regen, giet dus niet.**

Daarmee wordt bedoeld dat de hovenier zijn bloemen niet hoeft te besproeien.

45. **Als de specht roept : giet, giet,
Dan bedriegt ze u niet.**
46. **Als de spreek niet meer fluit,
Maar stoot uit een schel geluid,
Is 't ook met 't schoon weerken uit (J.V.).**

Gewoonlijk vliegt de kievit laag boven de grond, doch :

47. **Begint de kievit hoger te vliegen, dan druipt er regen, daarbij laat
hij voortdurend zijn angstige regenkreet horen.**

In tegenstelling met andere vogels houdt de nachtegaal op met zingen bij komende weersverandering :

48. **Staakt de nachtegaal zijn gezang reeds vóór middernacht, er komt
weersverandering.**

In verband met de ekster wordt gezegd :

49. **De ekster kondigt regen aan wanneer zij meer babbelt dan naar
gewoonte.**

Onrust onder de watervogels betekent eveneens regen :

50. **Als de E(e)nden en Gansen schreeuwen en met haar vleugels slaen,
en in het water duyken en baden = regen (Greg. Alm. 1801).**
51. **Als eenden en ganzen bij mooi weer, hier en daar vliegen en al
schreeuwend in 't water duiken = regen.**
52. **Plonst en duikelt eend en gans,
Dan is er regenkans.**
53. **Regenen zal 't als d'aandeveugels
Slaan het water met hun vleugels (J.V.).**

54. Ganzen die zich wassen
Vragen waterplassen (J.V.).
55. Duikt en snartert eend en gans,
Dan is er voor regen kans.
56. Baden eend en gans
Dan is er regenkans.
57. Op eendengesnater
Volgt regengeklater (J.V.).
58. Hoort ge 't waterhoentje :
«Regen» roept 't kapoentje (J.V.).
59. Zijn de meeuwen onrustiger dan normaal, dan voorspellen ze regen.

Een beeld van vuil kan ook het idee van regen opwekken, zo :

60. Als de ooievaars vuil zijn, komt regen (vgl. nr. 583).

verder :

61. Hoort ge roepen de pluvier,
Voert hij regen in 't vizier (J.V.).
62. «Regen alhier»
Roept de pluvier (J.V.).

2. Hoenders

Met betrekking tot de kippen :

63. Als de hennen in het zand fladderen.
64. Er is regen op hand,
De kippen baden in 't zand (J.V.), zie ook nr. 30.
65. Als de hen haar kuikens samenroept en ze onder dak brengt, volgt plasregen of onweer.
66. Als de hennen gaan schuilen als 't regent, dan zal het nog niet uitscheiden.
67. 't Zal lang regenen als de kippen door de regen lopen.
68. Als de hoenders kakelen lang en goed,
Regenen zal 't in overvloed.
69. Gaan d'hoenders bij de eerste drop
Niet schuilen in de schuur,
De regen houdt in 't eerste uur
Voorzeker nog niet op (J.V.).

In verband met de haan :

70. Als de hanen kraaien en bij dag naar 't hok gaan = regen of onweer.
71. Als de haan meer kraait dan gewoonlijk en op uren buiten zijn gewone tijd en hevig met de vlerken klapt = regen (8).
72. Hanengekraai in de late avond belooft slecht weer.
73. Kraait de haan bij avond of nacht,
Dan wordt ander weer verwacht.

(8) Wallonië : Si le coq chante plus en plus tôt qu'habituellement, on peut s'attendre à du mauvais temps.

**74. Het kraaien van de haan,
Kondigt wind en regen aan.**

De Walen zijn van mening dat er stortregens volgen als de haan op St.-Pietersdag meer dan gewoonlijk kraait, want *Le chant du coq palestinien a fait couler les larmes de S. Pierre comme une pluie.*

Met betrekking tot andere soorten gevogelte :

75. 't Zal regenen als pauwen en kalkoenen hard schreeuwen.
76. 't Zal regenen als buiten de bronstijd de pauwen 's nachts roepen.
77. Pauwengeschrei
Regen nabij (J.V.).
78. Schreeuwt de pauw :
Regen algauw (J.V.).
79. Parelhoenders 'staag geklaag,
Brengt nog regen ons vandaag (J.V.).
80. Als de kwartels lustig slagen,
Spreken ze van regendagen.
81. Als de kwartel rustloos slaat,
Weet dat het spoedig reegen gaat.
82. 't Were blijft niet langer mooi,
Slaat de kwartel in zijn kooi (J.V.).
83. Als de tamme eend onder het afdak gaat schuilen.

3. Insekten

Met betrekking tot vliegen :

84. 't Zal regenen als de vliegen steken.
85. Stekende vliegen
Dat kan niet liegen,
Voorspellen regen
Allerwegen.

De gewone huisvlieg steekt niet om de eenvoudige reden dat ze over geen steek-apparaat beschikt. Bij naderende regen komen andere vliegsoorten in onze woningen een onderkomen zoeken. Sommige van die soorten steken wel. Zo zal het regenen :

86. Als er veel vliegen in huis komen.
87. Als de vliegen brommen en steken.
88. Als de vliegen de koeien en de paarden verstoren.
89. 't Zal er gaan regenen en vlagen,
Als de vliegen er steken en plagen (J.V.).

In verband met muggen :

90. Als de muggen overdag binnenvliegen.
91. Als de muggen brommen en steken.
92. Steek er sterk de mugge,
Valt er vast en vlugge
Regen op ons rugge (J.V.).
93. Steken de muggen hard en fel,
Zit er regen nog in 't spel (J.V.).

Bijenhouders hoeven geen barometer te bezittén, de bijen doen het in hun plaats :

94. Zo mag het als een stellig teken van regen beschouwd worden, als de bijen niet uitvliegen al is 't weder op dat ogenblik zo helder als mogelijk.
95. Als de bijen in hun korven blijven of er rondom vliegen.
96. Als de bijen naar huis toevluchten,
Zit er regen aan de luchten.
97. Als niet de bij haar korf verlaat,
Maak dan zeker op regen staat.
98. Daar komt regen, als de bij,
Binnen blijft bij mistgetij (J.V.).
99. Keren ijlings de bijen terug
Ze voelden al 't onweer in de rug (J.V.).

Andere :

100. Als de krekkel piept, verkondigt hij regen.
101. Als de sprinkhanen zich onder bladeren of hoge stammen verbergen.

In verband met spinnen :

Spinnen zijn zeer gevoelig aan weersverandering om de eenvoudige reden dat ze hun doen en laten naar het weer moeten regelen. De spinstof waarmee het leven van de spin verbonden is, wordt door het lichaam afgescheiden. Ze moet er spaarzaam mee omgaan en geen web weven als er weersverandering te verwachten is waardoor haar weefsel spoedig zou vernietigd worden. Zo ze met het weer geen rekening zou houden en achteloos netten spint, zou haar voorraad spinstof uitgeput zijn voordat ze voldoende voedsel kan bemachtigen. Zo zal het regenen :

102. Als de rad- en kruisspinnen helemaal niet spinnen.
103. Als de spin haar web verlaat om zich in haar schuilhoek te verbergen.
104. 't Zal regenen als de spinnen langs de muren kruipen en zich laten zakken.
105. Als men in 't geheel geen of slechts enkele hangspinnen ziet en de hoekspinnen zich met hun achterste gedeelte van hun lichaam zich naar ons toekeren.
106. Laat de spin de rechtlopende draden van haar net slap hangen, dan is wind en regen in 't verschiet.
107. Als de spin bij mooi weer uit eigen beweging in de middag zich van de zoldering laat zakken, denkt dat weersverandering in aantocht is.
108. Is 's avonds laat de spin te been,
't Zal regenen, ik wed tien voor een.
109. Als de spin met overhaasting spint.

Dit om nog vóór regen zoveel mogelijk insecten te vangen om zich te voeden.

Met betrekking tot padden en kikvorsen :

110. Als de kikvors kwaakt,
Vast regen verwacht.
111. Er is regen in de maak,
Als de kikvors kwaakt.
112. Als de kikvors kwaakt,
Vast regen maakt.

Er zijn veel soorten kikkers. Eén soort schijnt vooral het weer goed te kunnen voorspellen, nl. de 3,5 cm grote groene

boomkikker. Hoog en droog zit hij 's zomers bij mooi weer boven op een blad van een struik. Wanneer het regent verschuilt hij zich onder het blad. Houdt de regen aan, dan vlucht hij in het water of verbergt hij zich in de grond of in de spleten van een holle boom.

113. **Kwaken luid en overal**
Puiten in groot getal,
Teken dat het reegnen zal (J.V.).
114. **Als kwakkels lustig slagen,**
Spreken ze van regendagen.

In verband met slakken en padden :

Het natte is een zegen van de landslakken. Ze houden zich overdag schuil en sluipen 's nachts de moestuin in. Zijn bij droog weer de slakken overdag te zien, dan komt er regen :

115. **Als de slakken kruipen gaan,**
Dan is 't met mooie weer gedaan.
116. **Als de slakken uit het gras kruipen**
117. **Kruipen slakken uit het gras,**
Daar komt regen bij te pas (J.V.).
118. **Als de slak langs de bomen en de struiken opklimt en zich onder de bladeren verschuilt.**
119. **Als de slakken en de padden kruipen,**
Zal het zeker spoedig gaan druipen.
120. **Als men vele padden ziet kruipen,**
Zal het zeker spoedig druipen.
121. **We krijgen regen,**
Komt g'op de wegen
De padden tegen (J.V.).
122. **Als men slakken aarde kruien**
Op hun rode staarten ziet,
Zijn de regens en de buien
Onvermijdblijk in 't verschiet (J.V.).
123. **'t Zal gaan regenen en druipen,**
Als de slakken op de bomen kruipen (J.V.).
124. **Als de pad heur hol verlaat,**
Teken dat het reegnen gaat (J.V.).
125. **Kruipen de padden uit hun hol,**
Dan schieten de luchten vol,
En krijgt ge regen op uw bol (J.V.).
126. **De padden wijzen regen aan**
Als ze des avonds zijn op de baan.
127. **Dragen de slakken aarde op hun staart, dan komt zeker regen.**
128. **Natte komt er, als de slekken**
Zo maar 't woonhuis binnentrekken (J.V.).

Door woonhuis wordt hier bedoeld het huisje van de huisjesslak.

129. **Als de salamander verschijnt.**
130. **'t Zal gaan druipen,**
De regenwormen kruipen (J.V.).
131. **Als de mieren in een kuil, hun eieren uit het nest naar een hoger punt dragen.**

132. **Als mieren met hun eikens vluchten,
Zit er regen in 't geluchte (J.V.).**

De modderkruiper

De modderkruiper wordt ook genoemd weeraal, modderaal of donderaal.

Vroeger zag men in de volksbuurten glazen bokalen vóór de vensterramen staan. In dit primitief aquarium zat de modderkruiper die het weer diende te voorspelen.

133. **Als hij (de modderkruiper) rustig is,
Droogte dan op handen is,
Mocht hij rusteloos zich bewegen,
Vaak volgt dan spoedig regen.**

De echel of bloedzuiger

Al is de echel of bloedzuiger als weervoorspeller minder bekend, toch is hij zeer te betrouwen. Zijn gedragingen als gevolg van weerswijziging vallen voor 75% juist uit. Dat weinig aantrekkelijk dier werd voor dit doel in een geleipot met water gehouden en die met een lijnwaaddoek wordt afgedekt. De voeding baart geen zorgen, hij kan die gerust een paar jaar missen.

134. **'t Zal regenen als de echel in een gleipot, met water gevuld, aan de oppervlakte van 't water komt of zich aan het afdekkingslijnwaad vastklampt (9).**

4. Huisdieren

Met betrekking tot de hond, zal 't regenen :

135. **Als de honden een vuile reuk afgeven, lui en traag zijn.**
136. **Als de hond lui en slaperig in zijn mand blijft.**
137. **Stille honden in de mand,
Regen op de hand (J.V.)**
138. **Als de hond zich veel krabt.**
139. **Als de honden gras eten.**
140. **Als veel gras de honden eten,
Komt er regen moet ge weten (J.V.).**
141. **Daar komt regen, als de hond
Gaat aan 't wroeten in de grond (J.V.).**

De kat is ook gevoelig aan weersverandering. Zo zal het regenen als :

142. **Als de kat gras weidt.**
143. **Als de kat met uitgestrekte achterpoten op de grond gaat liggen.**
144. **Als de kat zich achter de oren krabt.**
145. **Als de kat zich dikwijls achter de oren wast met haar met speeksel natgemaakte poot.**
146. **Katjes die zich wassen
Pootje boven 't oor,
't Waterke zal plassen
Over veld en voor (J.V.).**
147. **Als katten tegen een boom staan krabben en schijnen alsof ze met hun klauwen iets willen eruithalen.**

5. Vee

Met betrekking tot koeien :

(9) Zie HOMBLÉ A.G., De echel of bloedzuiger in de Volksgeneeskunde, OVZ nr. 1, 55e Jg. (1980), 30.

148. Als de koeien de muur van de stal likken, regent het de volgende dag.
149. Als de koeien in de weide gedurende de regen verder grazen, zal de regen lang aanhouden.
150. Als het vee in de weide ophoudt met grazen en na elkander loopt (10).
151. Als het loeiend vee de weide wil verlaten, betekent dit voorteken van regen.
152. Als de koe haar voorste hoef likt.
153. Als de koeien met opgeheven kop in de lucht snuiven of zich de haren likken.
154. 't Koeiken dat zijn haren lekt,
Ademt met groot geluid
En dat wijd zijn hals uitrekt,
Regen, regen 't al beduidt (J.V.).
155. Als de koeien erger dan gewoonlijk door vliegen geplaagd worden.

Aangaande het paard :

156. Loopt of trappelt het paard vol ongeduld, verwacht dan regen.
157. Als de paarden hun nek rekken, de lucht opsnuiven en zich in een hoek van de weide verzamelen met de kop onder de wind.
158. Staat te stampen steeds het peerdje
En te slingren met zijn steertje,
Dan verandert ook het weertje (J.V.).
159. Als de paarden 's zomers op stal beginnen te zweten.
160. Als de paarden meer dan gewoonlijk door vliegen worden geplaagd.
161. Als het paard te stampen staat,
Lang zijn hals uit rekken gaat
En zijn asem diep moet halen,
Komt er regen, zonder falen (J.V.).

De ezel :

162. 't Zal regenen als de ezel de oren spitst of als hij niest.

Varkens :

163. Als de varkens met stro in hun muil lopen.
164. Als de varkens vuil zijn, d.i. met stro aan de poten lopen.
165. Als de varkens onrustig rondlopen, hooi en stro woedend dooreenwerpen en vertrappelen.
166. Als de varkens weinig eetlust vertonen en met de snuit omhoog gretig lucht inademen, is regen te verwachten (Kempen).

Schapen en geiten :

(10) Frankrijk : Si le bétail 's arrête de manger et se poursuit dans le paturage.

167. Als de schapen biezonder gretig grazen, zelfs nog op de weg naar huis en luid blatend onrustig heen en weer lopen.
168. Ziet ge nog de schapen,
Die naar huis gaan slapen,
Gretig grazen gras en groen,
't Zal gaan lelijk doen (J.V.).
169. Als de schapen zich vaak de bek likken en zich van de wind afwenden.
170. Als de rammen op de terugkeer naar huis, meer dan normaal met de horens op elkaar afgaan.
171. Als de ram de rug keert naar de wind, is het een teken dat het binnen een uur regent.
172. Als in de weide de schapen en de geiten opspringen en meer kopstoten dan gewoonlijk.
173. Bok stinkt = regen.
174. Niest het geitje, let er op :
't Weerke draait naar el zijn kop (J.V.).

6. Andere dieren

Mollen :

Werpt de mol hopen van biezondere hoogte, dan is dit voor de landman een teken dat aanhoudende regen in aantocht is.

175. Zijn de mollen sterk aan 't wroeten,
Regen komt dat werk begroeten (J.V.).

Gezegde : 't *Is een goed mollenweer*, in de betekenis van een regenachtige en winderige dag. Trouwens wanneer het hard regent en waait, kan men schier elk uur van de dag de mol aan 't wroeten zien, zie ook nr. 829.

176. Verse mollehopen
In bevroren gras,
Komt vrij spoedig dopen
Steeds een regenplas (J.V.).

Vleermuizen :

177. Houden de vleermuizen zich schuil, dan is regen op komst.
178. Regenweer wordt ons beschoren,
Blijft de vleermuis in haar toren (J.V.).

Bekhoorns :

179. Springen d'eekhoorns in de bomen
Erg gejaagd van tak op tak;
Daar kan anders niets van komen
Dan weer regen op ons dak (J.V.).

7. Vissen

180. Er komt regen (of storm) binnen twee dagen als de lijnvissers bij mooi weer geen beet krijgen of de vissen het aas aanraken en niet happen willen.
181. Heeft de ervaren hengelaar zelden beet en vangt hij slechts af en toe een visje, dan is verandering van weer op komst.

C. MET BETREKKING TOT PLANTEN EN BLOEMEN

Komende weersveranderingen zijn te zien aan de houding van sommige planten en bloemen. Zo zal het regenen als :

182. De gemene driedistel (*Calina vulgaris*) zijn parelmoerachtige kelk-schubben sluit.
183. Is er regenweer te wege,
Sluit de distel wijs en vroe
Netjes zijne schubben toe (J.V.).
184. Als het hoornkelkje van de winde (*Convolvulaceae*) zich sluit.
185. Als de dagschonen (*Convolvulus minor*) hun kelkjes onder de bladeren verbergen.
186. Als de Afrikaanse goudsbloem (*Calendula*) haar kopje buigt.
187. Als het kannekenskruid (*Nepenthes*) ter gronde neigt.
188. Als de ongesteelde klaverzuring (*Oxalis acetosella*) zijn drie blaadjes samentrekt.
189. Als de bloemkroon van de muur (*Alsine media*) later dan tot negen uur 's morgens gesloten blijft, is er dezelfde dag regen te verwachten.
190. Blijven de bloembladeren van de *Calendula pluvialis* (veel als zaadplant in de tuinen gekweekt) 's morgens na zeven uur gesloten, dan kan men dezelfde dag op regen rekenen.
191. Blijven de bloemkorfjes van de gemene akkerkool (*Lapsana communis*) 's nachts open terwijl ze zich in de regel 's avonds sluiten en bij aanhoudend mooi weer 's nachts gesloten blijven, zo zal het de volgende dag regenen.
192. De gemene vroegeling (*Draba verna*) slaat zijn bladeren terug als er regen op handen is.
193. Als het loof van de beetwortelen omkrult.

Vochtige lucht is een beter geleider van geur dan de droge, waardoor de geur van geurige bloemen sterk opwalmt, zo :

194. Als van geurige bloemen de geur sterker opwalmt als gewoonlijk is regen te verwachten.

Specifiek :

195. De bloemen van het gele walstro (*Galium verum*) hebben bij goed weder een aangename zoete geur. Ruiken ze echter sterker dan gewoonlijk, zo duidt dit op spoedig te verwachten regen.

D. MET BETREKKING TOT DE LUCHTDRIK

Aankomende regen vermindert de luchtdruk. De lagere luchtdruk maakt dat in het gistende water zich grotere hoeveelheden gassen vrijmaken. Dat geldt voor vuilwaterputjes, riolen, wateraflopen, moerassen en sloten. Zo is regen in aantocht :

196. Als de riolen stinken.
197. Als 't roet van de schouw riekt.
198. Als de moerassen meer dan gewoonlijk een stinkende geur verspreiden.
199. Als de gemakput meer stinkt dan gewoonlijk.
Thans met de septicputten komt deze voorspelling minder tot haar recht.

Dalende luchtdruk wordt vochtiger en wordt een betere geleider van geruchten. Zo is regen te verwachten als :

200. **Het geraas van de spoortreinen beter hoorbaar wordt.**

201. **Als het geraas van de windmolens heviger wordt.**

202. **Als 's zomers het klokkengelui duidelijker hoorbaar is.**

Gezegden : Als men te Meise de klokken van Asse en van Merchtem hoort, luidt het *de waterklokken luiden*.

Te Kalmpthout zal 't regenen *als de klok van Nieuwmoer helder hoorbaar is*.

Te Wieze spreekt men van *de regen- of waterklokken van Morsel*.

De drie voorgaande gezegden zijn het gevolg van het feit dat bij het naderen van de regen de wind gewoonlijk Z.-W. is. Het overbrengen van het geluid op grote afstand hangt dus niet af in dit geval van een verandering in de structuur van de atmosfeer maar eenvoudig van verandering van de windrichting.

Dalende luchtdruk brengt mee dat het vochtigheidsgehalte van de lucht toeneemt. Zo zet de waterdamp zich vast op de rookdeeltjes die de rook vormen met het gevolg dat deze zwaarder wegen en neerslaan.

Vandaar :

203. **Wanneer de rook naar d'aarde slaat,
Is 't zeker dat het reeg'nen gaat.**

Zo ook zet de waterdamp van het toenemende vochtigheidsgehalte zich neer op allerlei zaken en dingen. Zo is regen op komst :

204. **Als allerlei stenen «zweten».**

205. **Als de zeis vochtig is en een blauw-rode glans krijgt.**

206. **Als de zeef bij het dorsen niet strak gespannen blijft.**

207. **Als de vlegelsteel stug door de handen gaat.**

208. **Als de deuren en vensters zwellen, zodat ze piepen en slecht sluiten.**

209. **Als het zout nat wordt.**

210. **Als gemalen koffie vochtig wordt.**

211. **Als 't hooi nat wordt.**

212. **Als het houtvuur bleek brandt en kraakt, en gensters van zich werpt.**

213. **Als vochtige neerslag te zien is op gladde muren, glaswerk, vloeren, enz.**

214. **Als na het schrobben de vloer gebrekkig opdroogt.**

E. MET BETREKKING TOT CHEMISCHE EFFEKTEN

Zekere chemische bestanddelen veranderen van kleur door de min of meer grote hoeveelheid waterstof die ze uit de lucht opslorpen. Dat is het geheim van de zogezegde barometrische popjes die aan de spiegel of luchter worden gehangen en wiens kleedjes volgens de weersgesteldenis van kleur veranderen.

Wilt u zo een popje, steek haar kleedje in een mengsel van 40 gr. chloor-kobalt, 2 gr. chloor-kalk, 2 gr. Arabische gom en 20 gr. water. Bij droog weer zal het poppenkleedje blauw zijn. Naargelang het weer regenachtiger wordt, zal de kleur bleker en bleker worden, van paars tot roze en zelfs tot wit.

Wilt u een levende barometer bezitten, koop een witte kip, strooi dagelijks Cayenne-peper op haar voeder, ze zal weldra rooskleurig worden. De bleke roze kleur zal toenemen naarmate de luchtvochtigheid vermeerderd en kan zelfs tot

scharlaken-rood overslaan wanneer hevige regens of onweer nakend is. Wie probeert het (11)?

F. MET BETREKKING TOT DE WIND

De wind uit Z.-W. duidt erop dat we met een hogere westcirculatie te maken hebben, wat zeer onbestendig weer met veel regenperiodes (frontale storingen) meebrengt. Vandaar :

215. Zuidwest, Regennest.

Opiniepeiling G. Tibau = Percentage %.

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46j.		- 46j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	82	57	82	58	83	41	85	63	77	45	82	53	84	72
Provincie Antwerpen	82	47	82	51	81	23	83	54	79	30	83	42	82	64
Provincie Brabant	81	57	81	59	83	38	83	64	77	43	80	48	83	73
Provincie Limburg	73	45	73	46	100	20	74	48	71	41	79	41	69	57
Provincie Oost-Vlaanderen	89	66	89	68	82	46	90	71	85	54	85	64	93	83
Provincie West-Vlaanderen	85	66	86	67	81	63	94	74	70	52	85	67	95	81

Nr. 215

Bij Z.-wind lijkt het alsof de zon door de wind wordt voortgedreven, zo zegt de volksmond :

216 Gaat de zon door de wind, altijd slecht weer en meestal regen vóór avond.

Wanneer men bij bestendige N.- of N.-O.-wind in een wolkenloze hemel, aan de uiterste gezichtseinder van het Z. tot het W. een grijze band ziet, hoe licht ook, dan zal de wind 's anderendaags naar het Z. overlopen en overvloedige regens meebrengen, vandaar :

217. De wind in de zuiden, Is water voor de puiten.

's Avonds en 's nachts vermindert normaal de wind, vooral na een mooie dag. Als de wind in de nacht integendeel opsteekt betekent het dat een depressie op komst is en dat men bijgevolg de dag daarop regen kan verwachten. Vandaar :

218. Windeke bij nacht, Is water in de gracht.

219. Wind op de nacht, Is borren in de gracht.

220. Een windeke in de nacht, Een watertje in de gracht.

Nr. 218

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	48	27	Totale bekendheid		38	15	50	30	45	22	46	24	57	42
			Geloofwaardig	Bekend										
Nederlands taalgebied	48	27	49	28	38	15	50	30	45	22	46	24	57	42
Provincie Antwerpen	40	21	42	23	23	06	41	23	36	16	37	17	55	37
Provincie Brabant	44	22	45	23	41	14	43	25	46	18	45	17	46	37
Provincie Limburg	41	23	42	23	20	00	44	21	36	26	38	23	45	28
Provincie Oost-Vlaanderen	57	33	59	34	39	18	59	37	53	22	52	27	70	50
Provincie West-Vlaanderen	57	37	58	38	56	26	62	41	49	28	56	37	68	58

221. **Als in de lente en de zomer de noorderwind verloopt, mag men regen verwachten.**

222. **Wind die van uit het noorden naar elders draait, voorspelt regen.**

Regent het soms bij N.-wind, hetgeen zelden voorkomt, dan duurt de regen niet lang. Men kan die regen voorzien, want vooraleer hij valt komen dikke zwarte wolken uit het N. op. Aldus :

223. **Regen bij noorderwind duurt niet lang.**

W.-wind in onze streken is voorbode van regen.

224. **Hoort men in de bomen holle wind,
Dan volgt regen zeer gezwind.**

N.-W.-wind brengt onaangenaam buiig weer met regenbuien met zich, vandaar dat de schippers zeggen :

225. **Noord-west,
Thuis best.**

In verband daarmee zegt men te Rosmeer : *Noordwestenbuien zijn staldrijvers.*

Bij het naderen van een lagedrukgebied met de daarbijhorende fronten zal de wind eerst krimpen naar het O., maar na de doortocht van de storingen ruimen naar het W. Gebeurt dit niet, dan is dit een teken dat het lagedrukgebied en de storingen over onze streken blijven hangen en langdurige regen geven. Dit is eveneens goed bekend bij de weerkundigen, deze regens worden veroorzaakt door retrograde depressies die bijna stationair boven onze streken blijven hangen.

226. **Als 't regent uit het oosten,
Regent het zonder vertroosten.**

227. **Regen uit het oosten,
Achtenveertig uur zonder vertroosten.**

228. **Een oostenwind met regen,
Staat ie er drie, dan staat ie er negen.**

229. **Met oostenwind regen,
Is 't voor drie, zes, negen.**

Ook nog :

230. **Veel wind, weinig regen.**

Nr. 227

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	42	29	42	30	43	22	45	32	35	22	35	24	55	43
Provincie Antwerpen	45	29	46	31	39	16	45	32	44	20	37	25	61	40
Provincie Brabant	44	33	42	34	55	24	48	35	36	28	41	27	50	49
Provincie Limburg	34	22	35	22	00	00	37	26	28	14	34	19	43	34
Provincie Oost-Vlaanderen	48	30	48	31	43	21	51	33	41	23	38	22	66	48
Provincie West-Vlaanderen	37	30	36	30	44	30	42	34	29	21	27	25	53	44

G. MET BETREKKING TOT DE ZON

Als de zon vroeg opstaat, met andere woorden als ze van 's morgens vroeg af veel warmte geeft, is het een teken van regen :

231. **Schijnt de zon des morgens bovenmatig, dan zal het binst de dag regenen.**
232. **Als de zon 's morgens vroeg opstaat, gaat de dag niet zonder regen voorbij.**

Een rode morgenzon voerspelt regen :

233. **Als 's morgens de zon schijnt rood,
Is 't 's avonds water in de sloot.**

Varianten :

234. **Zonneke rood,
Is water in de sloot.**
235. **'s Morgens het zonneke rood,
Is water in de sloot.**
236. **Zonne 's morgens rood,
Water in de sloot.**
237. **'t Zonnetje rood, binnen de drie dagen oostenwind of regen in de sloot.**
238. **Rood voor zonne (zonsopgang) is regen vóór avond (Zeekust).**
239. **Rood voor de zon,
Regen in de ton.**
240. **Morgenrood
Brengt water in de sloot.**

Biezonder avond- of morgenrood kan veroorzaakt worden door veel waterdamp die zich in de atmosfeer bevindt of door fijn stof, vooral in de hogere lagen. Zo iets heeft natuurlijk niets te maken met het eerstvolgend weer, maar veel waterdamp kan regen brengen, wat men wel eens als rechtvaardiging van de tweede regel in de vorige rijmpjes kan beschouwen.

Aangezien er altijd, wanneer de lucht niet geheel bedekt is, wel enig rood aan de hemel te bespeuren valt bij zonsopgang of -ondergang, zullen voorgaande rijmpjes wel betrekking hebben op die gevallen waarin het rood meer dan normaal opvalt.

Als de zon des zomers vuriger rood dan gewoonlijk opgaat en de wolken binnen weinige uren zwart worden, is wind en regen te verwachten :

241. **Zo de zonne rood opstaat en bedekken de wolken haar : regen**
(Zeekust).

Ook :

242. **Als de dageraad donker of vaalrood gekleurd is.**

Dat het regenen zal als de avondzon rood is, daarover bestaat geen twijfel :

243. **Des avonds 't zonnetje rood,
Des morgens water in de sloot.**
244. **Als wind of regen zal ontstaan,
Ziet men de zon rood ondergaan.**

Zijn er ringen of kringen rond de zon zichtbaar, pas op :

245. **Kring om de zon, teken van slecht weer.**
246. **Een zonnering
Is water en wind.**
247. **Ring rond de zon,
Water in de ton.**
248. **Een kring om de zon,
Geeft water in de ton (12).**
249. **De lichtkrans om de zon is een voorteken van des te slecht weer
naarmate de ring of krans groter is.**
250. **Zonnering,
Nothing (Zeekust).**

De ring om de zon is een haloverschijnsel. De halo vormt zich om de zon als het licht van dit hemellichaam weerkaatst en gebroken wordt door ijskristallen van de cirrostratus, een wolk die bijna altijd depressies voorafgaat en dus regen meebrengt. De voorgaande regels kloppen dus.

Als de zon dermate bleek schijnt, wilt 't gewoonlijk regenen :

251. **Als de zon bleek en waterachtig schijnt.**
252. **Als de zon bleek opkomt.**
253. **Als de zon bleek ondergaat.**
254. **Een waterige zon en bleke maan,
Kondigen meestal regenweer aan (Kempen).**

Van een bleke zon zegt men aan de kust : *De zon heeft in haar bed gepist en dat voorspelt geen gunstig weer.*

255. **Een grote zon en bleek van schijn,
Dat zal voorwaar een regen zijn.**

Een zon omgeven van wolken deugt niet, het zal regenen :

256. **Als de zon achter grauwe wolken ondergaat.**

Inderdaad indien de zon tussen wolken ondergaat wijst dit ver in het westen op een depressie waaruit de waarschijnlijkheid blijkt van regen voor de volgende dag.

257. **Als de zon bij ondergang schuil gaat achter zwarte wolken, of
kleiner schijnt in een roodvervige wolk, zal het 's anderendaags
regenen.**

(12) Duitsland : Wenn die Sonne den Ring hat, will es regnen.

Nr. 255

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhan- kelijke		Afhanke- lijke	
	Totale geloofwaardigheid	Totale bekendheid	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	32	23	32	24	26	24	31	24	33	21	32	21	35	33
Provincie Antwerpen	30	19	30	20	26	13	29	20	31	16	25	18	45	28
Provincie Brabant	35	22	36	23	34	07	33	23	41	19	38	17	30	32
Provincie Limburg	30	26	31	27	20	00	30	28	31	21	30	23	34	33
Provincie Oost-Vlaanderen	29	23	30	24	18	18	31	24	24	20	33	20	32	38
Provincie West-Vlaanderen	33	25	33	25	26	22	32	24	34	27	33	26	34	32

258. Als de opgaande zon bij westenwind door wolken omgeven is, volgt spoedig regen.

259. Wanneer een veelkleurige kleine wolk de zon na haar opgang volgt.

260. Als de zon haar stralen her- en derwaarts verspreidt doorheen en rond duistere wolken.

261. Wanneer de zonnestrallen dik en krachtig schijnen en omringd zijn door zware wolken.

262. Als de zon in banen door de wolken tot in 't water straalt.

Gezegden : *De zon trekt water.*

Ook : *De zon steekt, ze trekt water.*

263. Als de avondzon omzoomd is door een rij kleine wolken (13).

Andere :

264. Als de zon, zelfs bij prachtig weer ondergaat in een zwarte streep die van het zuid-westen naar het noord-oosten loopt, mag men overtuigd zijn dat een overvloedige en tamelijk langdurige regen zal volgen.

265. Als de zon bij opgang diep in de hemel blijkt te staan.

266. Als de zon droef, duister en blauwachtig opgaat.

267. Als de zon met een blauwe ring omgeven is.

268. Als de zon «steekt» en «blekkert».

Wanneer bij westenwind de opgaande zon door wolken omgeven is (een hof), volgt spoedig regen :

269. Een zonnenhof des morgens vroeg,
En de wolken onder haar droef,
't Zal regenen of onweer zijn,
Dat zeggen d'oude wijze lien;
Zijn wolken zwart en droef des morgens,
Voor regen en wind moogt gij zorgen (Biek).

(13) In Wallonië : Si le soleil se couche d'épais nuages blancs, il pleura le jour suivant.

270. Als een hof om de zonne gaat,
Gemeenlijk dan regen ontstaat,
Maar gaat de hof ter zijde open,
Van die zijde komt de wind aanlopen,
Maar zo de hof geheel vergaat,
Schoon weer dan te wachten staat (Biek).

's Winters :

271. Als bij vriesweer het ijs, de sneeuw of de rijm zonder zonneshijn smelten, komt er regen.

H. MET BETREKKING TOT DE WOLKEN

Een moeilijke voorspelling is die met betrekking op de bewolking. Er zijn vele soorten van bewolking die een onomstotelijke aanduiding van het komende weer geven. Heel wat landbouwers en zeelieden kunnen dank zij hun kennis van de bewolking een vierentwintig uur weersvoorspelling geven.

De kleine wolkjes die op schapjes gelijken zijn van het type altocumulus en zijn gewoonlijk verbonden aan verminderde depressies, ze hebben geen bepaalde betekenis wat het weer aangaat. Nochtans is de overgrote volksmening van oordeel dat deze kleine wolkjes regen brengen, hetgeen verkeerd is. De volgende weersgezegden hebben bijgevolg geen betekenis.

272. Schapjes aan de hemelbaan,
duiden wind en regen aan.
273. Trapkes in de lucht, plaskens op aarde.
274. Als de schapjes in de lucht zitten, komt er regen.
275. De schapjes in de lucht zijn water en wind.
276. Is de lucht schubbig als een vis,
Dan komt verandering van weer, dat is gewis.
277. Heden schubjes,
Morgen drupjes.
278. Vandaag trapkens,
Morgen plaskens.
279. Masselkens
Zijn plasselkens.
280. 's Avonds trappekes,
's Morgens plassekes.

Bij de weerspreuken nr. 684 en 685 heeft men het bij het rechte eind.

Vederwolken (basis Cirrus = toefje, haarlok) duiden op regen. Dat zijn de witte dunne en vlokkige wolken die min of meer op pluimen of veders gelijken en verschillende vormen hebben. Zijn zij gestreept of sluiervormig dan noemt men ze gewoonlijk *windveren*. De volksmens beschouwd ze als voorboden van wind en regen, was ze trouwens dikwijls zijn. De cirri kondigen gewoonlijk de aanwezigheid aan van een storing in de verte en zijn dus voorboden van slecht weer.

281. Bleekgele vederwolken en laagwolken die zich opstapelen en tegen zonsondergang waargenomen worden, wijzen op een zwakke neerslag met dalende temperatuur.
282. Vuurrode vederwolken duiden binnen de vierentwintig uur regen of gehele weersverandering aan.
283. De lucht zit geboothamerd, 't zal vleien regenen (Gezelles Duik-almanak).

Een boothamer is een grote houten blok met diepe groeven, voorzien van een lange steel waarmee destijds het vlas werd gebeukt of geboot. Wanneer de hemel nu vol samengedrongen witte wolkjes zit, zoals de groeven van de boothanger, dan zegt de vlasboer *de lucht zit geboothamerd*.

Een vleier is een plat steentje dat men met kracht tegen het wateroppervlakte gooit zodat het meermaals opspringt. Met een goed geworpen vleier worden boterplasjes op het water gemaakt precies alsof het blaasjes regent.

Grauwe wolken voorspellen regen. Het is het bekende troostloze, grijze, gelaagde wolkendek waaruit de regen aanhoudend of bij tussenpozen neerkomt. Een dergelijke regenwolk kan gedurende haar hele levensduur, dat soms gaat van vier tot vijf dagen, uitregenen.

284. **Wanneer eenige dikke Wolken de Zonne in den opgang (en ondergang) verduisteren, soo sal men niet twifelen of hierop zal haestelijk wind en regen volgen** (Greg. Alm.).
285. Als grauwe of zwarte wolken met slecht getekende randen zichtbaar zijn.
286. Zwarte wolken die langs de gezichteinder trekken, komen binnen twee of drie dagen terug en geven regen (Limburg).
287. Als bij zonsopgang zwarte wolken in het westen te zien zijn, en er blijven, zal het die dag regenen.

Te Welle zegt men : *Abraham is in de wolken, regen in aantocht*.

288. Grijze laaghangende wolken kondigen regen aan, evenals die waarvan de omtrek goed en duidelijk afgetekend is.
289. Wanneer wolken snel van west naar oost drijven, zal het dezelfde dag regenen.
290. 't Zal regenen als grote wolkenmassa's vaneenscheuren in kleine wolken met afgetekende randen.
291. Wolken die uit de hemelstreek tussen zuiden en westen opkomen, voorspellen gewoonlijk onstuimig weer, vooral wanneer ze snel drijven.
292. Trekken de wolken van het zuiden naar het noorden, dat voorspelt regen en wind.
293. Als de wolken en de zon in overeenstemming zijn, dat is b.v. wanneer de zon in 't westen staat en de wind uit het westen waait, dan zal het weldra regenen.
294. De met een overdreven snelheid voortgezweepte wolken, voorspellen zware onweders of een periode van grote regen.
295. Komen wolken te voorschijn die soms op torens gelijken, dan zijn zware regenbuien te verwachten.
296. Als des avonds wolken in het oosten drijven.

Regen komt ook :

297. **Als aan de vooral klare hemel pluimwolken opduiken.**

Pluimwolken zijn smalle wolkenrepen die hoog in de lucht zweven en de blauwe hemel doorschijnend laten.

298. **Als er zich golfwolken aan de hemel vertonen.**

Golfwolken zijn wolken die op de baren van de zee gelijken.

I. MET BETREKKING TOT HET UITSPANSEL

De atmosfeer bevat waterdamp en stofdeeltjes van de bodem, van de verbrandingsstoffen, enz. Het zonnelicht wordt op deze waterdampdruppels en stofdeeltjes verstrooid. Het gevolg is dat de kleur van de zon en van uitspansel afhangt van de hoeveelheid in de atmosfeer. Indien veel stofdeeltjes voorhanden zijn kan de hemel verschillende kleuren aannemen vanaf rood aan de horizon tot zelfs blauwgroen in het zenith, met de uitersten oranje en geel. Deze natuurverschijnselen zijn het duidelijkst bij het opgaan en het ondergaan van de zon. Waar de hoeveelheden stof en waterdamp afhankelijk zijn van de atmosferische toestand kunnen de spreuken die betrekking hebben op de kleur van de hemel wetenschappelijk verklaard worden. Verschil wordt gemaakt tussen verschijnselen die men waarneemt bij het opgaan en het ondergaan van de zon.

Met betrekking tot de rode hemel :

299. **Des morgens de lucht rood,
Des avonds plomp in de sloot.**
300. **Morgenrood, avondslijk.**
301. **Goed weer komt na avondrood,
Maar morgenrood brengt wind en nood.**
302. **Avondrood, goed weder bood,
Morgenrood, water in de sloot.**
303. **'s Morgens rood,
's Avonds dood.**
304. **Heden rood,
Morgen dood.**

Met dood wordt bedoeld dat het met het mooi weer gedaan is.

Het algemeen verbreid geloof is dat avondrood regen brengt :

305. **'s Avonds rood,
's Morgens water in de sloot.**
306. **'s Avonds 't luchtje rood,
's Morgens water in de sloot.**
307. **Avond rood,
Water in de sloot.**

Opiniepeiling G. Tibau = Percentage %.

Nr. 307

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	Totale bekendheid		Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	66	68	67	70	55	54	69	71	59	63	66	66	73	74
Provincie Antwerpen	62	67	64	70	42	52	66	71	50	59	58	61	75	73
Provincie Brabant	59	57	60	58	55	52	61	59	57	53	61	57	60	60
Provincie Limburg	60	70	61	71	20	20	66	73	48	65	60	71	69	76
Provincie Oost-Vlaanderen	68	68	69	70	54	46	68	70	67	64	68	62	73	76
Provincie West-Vlaanderen	82	81	82	82	78	74	88	85	69	73	82	83	92	89

Klare hemel na een regendag voorspelt verdere regen :

308. **Als 's avonds klaar wordt, regent 's anderendaags verder.**

Een te blauwe hemel voorspelt niets goed :

309. **Is de hemel al te blauw,
Spoedig wordt hij weer grauw.**

310. **Staat de zon op in een mooie blauwe hemel, slecht weer.**

Volgt na regen spoedig zonneshijn, dan komt er nieuwe regen :

311. **Een blek op d'hage
Is nog een vlage.**

312. **'t Is nen blek op d'hage
Om een ander vlage.**

313. **Eerst nen blek
En ton (dan) ne lek (W.-Vl.).**

J. MET BETREKKING TOT DE MAAN

De overgrote meerderheid van de weerspreuken met betrekking op de maan, berusten op oeroud geloof volgens het welk de weersgesteltenis afhankelijk zou zijn van de stand en het uitzicht van de maan. Aan de gestalte werden allerlei invloeden toegeschreven : op gezondheid en ziekte, op leven en sterven, op groei en vruchtbaarheid. Zo zegt een oud voorschrift :

*Zaeyd gy in 't wassen van de maen,
Dan zal meest in kruid uitslaen,
Maar wat gy in 't afnemen zaeyd,
De kracht haer in de wortels laed.*

(Den Verstandigen Hovenier).

Thans wordt nog gezegd :

314. **De nieuwe maan keert het roer of versterkt het (14).**

Wetenschappelijk zou gebleken zijn dat de maan niet de miste invloed op het weer uitoefent, alhoewel de volkszeg dat het weer bij maanwisseling verandert, wel eens bewaarheid wordt.

315. **De nieuwe maan maakt het weder.**

316. **Het weder dat met de nieuwe maan begint, duurt lang (15).**

't Zal regenen :

317. **Als de maan in haar beginstadium zich met brede hoornen ver-
toont.**

318. **Als de maan een test (teil, schaal van aardewerk) is en 't water eruit
kan lopen.**

319. **Is de maan als een schuit,
Daar valt er regen uit.**

De inclinatie van de sikkel is geen meteorologisch verschijnsel maar zuiver astro-
nomisch en is afhankelijk van de respectieve standen van de maan, van de aarde en
van de zon. De twee voorgaande voorspellingen hebben in feite geen waarde.

320. **Heeft de volle maan een grauw uitzicht, dan wijst dat komend
regenweer aan.**

(14) Duitsland : Der Neumond macht das Wetter.

(15) Frankrijk : Le temps qui commence avec la lune dure longtemps.

321. Als de maan in haar beginstadium er zwart uitziet aan de opperste hoek.
 322. Als de maan vol zijnde, in het midden zwart is.
 323. Nieuwe maan met donkere vlekken,
 Kan tot bewijs van regen strekken.

Opiniepeiling G. Tibau = Percentage %.

Nr. 323

	Totale geloofwaardigheid		Totale bekendheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	49	23	48	23	53	20	52	25	42	17	47	21	56	36		
Provincie Antwerpen	51	18	51	18	48	19	53	20	46	13	47	17	60	31		
Provincie Brabant	48	25	46	25	66	21	53	28	40	19	51	27	51	32		
Provincie Limburg	48	22	49	23	20	00	54	25	39	18	43	13	63	40		
Provincie Oost-Vlaanderen	52	26	53	27	43	14	53	26	51	24	55	27	56	38		
Provincie West-Vlaanderen	42	22	39	21	63	30	46	28	33	10	37	19	50	37		

Verder zal het regenen :

324. Als op de derde dag de ene hoorn breder is dan de andere.
 325. Als op de vierde dag de hoeken bot staan.
 326. Als de maan zich op de vierde dag niet vertoont.
 327. Als de maan ijzerachtig van kleur is.
 328. Begint het te regenen met nieuwe maan, dan regent het lang.
 329. Het weer bij opkomende maan,
 Blijft duren tot de volle maan.
 330. De eerste en de tweede dag geeft niets,
 De derde dag zegt iets,
 Maar zo de vierde en de vijfde zal zijn,
 Zo is de hele maneschijn.

In verband met een ring om de maan geven de volgende rijmpjes aan dat deze dezelfde betekenis niet heeft als die om de zon. Bij een ring om de zon is men formeel, zie nrs. 245 tot 250, bij een ring om de maan twijfelt men. Een zonnehalo wordt als veel gevaarlijker beschouwd.

331. Een ring om de maan
 Kan vergaan,
 Een ring om de zon
 Is regen zonder pardon (Brabant).
 332. Een ring om de maan
 Kan vergaan,
 Een balk aan de zon
 Geeft geen pardon.
 333. Een (k)ring om de maan,
 Dat kan nog gaan,
 Maar een (k)ring om de zon,
 Daar schreien vrouw en kinderen om.

334. Een ring om de maan,
Dat kan nog gaan,
Maar een ring om de zon
Daat schreit menig vrouw of meisje om.
335. Een ring om de maan,
Dat kan nog gaan,
Maar een ring om de zon
Daar schreien weeuw en wezen om.
336. Ring rond de maan
Kan in regen of wind vergaan.
Ring om de zon
Geeft water in de ton.

Nochtans zijn er tegenovergestelde opvattingen :

337. Ring om de maan,
Regen komt aan (16).
338. Is de volle maan omgeven door een nevelring, dan mag men regen verwachten. Is de ring smal dan is de regen nog ver, is de ring breed dan is de regen dichtbij.
339. Een rosse lichtkring rond de maan is teken van regen. Hoe breder de kring hoe nader de regen komt.
340. Als er een paddevel rond de maan zit, gaat het binnen drie dagen regenen (Westhoek).
341. Een wiel rond de maan : regenachtig of smoor (Wieze).
342. Zit de maan in een hofken, ze zit in 't water te schreien.
343. 't Zal regenen als de maan met een ring van verschillende kleuren bezet is.
344. Komt de maan bleek op, dan is regen in aantocht.
345. Als men in 't zuiden meer dan een maan schijnt te zien.

Komt een nieuwe maan op met N.-wind dan krijgen we zonder twijfel regen :

346. Bij nieuwe maan noorderwind,
Brenge regen gezwind.
347. Brenge nieuwe maan ons noordenwind,
Een koele regen volgt mijn vriend.

Maandagse maan :

Een nieuwe maan die op een maandag invalt, placht men als een voorbode van een losse en ruwe weersgesteldenis te aanzien. De maandag stond trouwens bij de oude Germanen in geen geur van heiligheid.

Vandaar :

348. Een maandagse maan,
Is een wilde maan.
349. Een maandagse maan,
Kan niet zonder wind of regen vergaan.
350. Een maandagse maan
Is een zotte maan (Lebbeke).

(16) Duitsland : Wenn der Mond hat einen Ring,
So folgt der Regen allerding.

- 351. **Een maandagse maan**
Is een dwaze maan (Wieze : de schippers zijn daar bang van).
- 352. **Een maandagse maan is altijd slecht, ze brengt slecht weer, vooral in de winter (Zeekust).**
- 353. **Als een van de maanveranderingen op ne maandag valt, dan zal 't een zatte maan zijn (regen).**

K. MET BETREKKING TOT DE REGENBOOG

Een regenboog staat steeds aan de tegenovergestelde zijde van de zon en ontstaat door een dubbele breking van de zonnestralen in de waterdruppels van een regengordijn aan de hemel gelegen tegenover de zon. De regenboog bestaat uit een aantal in elkaar overgaande kleurbanden. Als slechts één regenboog te zien is bevindt de violetteband zich aan de binnenkant en de rode aan de buitenkant. Bij een dubbele regenboog is de volgorde der kleuren omgekeerd zodat het rood aan de binnenzijde ligt. Een tweede regenboog is zelden volledig en altijd minder sterk dan de eerste.

Als er 's morgens reeds een regenboog te zien is, dan is het al buiig, het weer is dan waarschijnlijk onstabiel. Vandaar :

- 354. **Zo men 's morgens een regenboog ziet, zal er stofregen volgen.
Ziet men hem 's middags opkomen, dan volgt zware regen.**
- 355. **Regenboog in de vroege morgen,
Baart de wakkere boer veel zorgen.
Regenboog 's middags laat ('s avonds),
Blijde hij ter ruste gaat.**

Verschijnt een regenboog terwijl het regent, dit is een teken dat de regen straks zal ophouden :

- 356. **Als men aan de hemel een regenboog ziet, zal het ophouden met regenen of heeft de regen reeds opgehouden.**
- 357. **Schijnt een regenboog gedurende een aanhoudende regen, zo zal hij (de regen) dra ophouden.**
- 358. **Begint het een uur of twee na het opgaan van de zon te regenen, dan is het waarschijnlijk dat het de ganse dag regent, uitgezonderd wanneer zich een regenboog vertoont vóór dat het regent.**

In verband met de kleuren van de regenboog :

- 359. **Als de groene kleur van de regenboog breed en helder is, verwacht dan regen.**
- 360. **Is rood de sterkste kleur, dan geeft dit regen en wind te kennen.**

Verder :

- 361. **Na een langdurige droogte is de regenboog zeker een teken van regen.**

Zelden zijn regenbogen die bij maanlicht voorkomen :

- 362. **Regenboge bij nacht
Is water in de gracht (G.G.).**

De regenboog wordt ook als een lotsteken beschouwd :

- 363. **Een regenboog is drie dagen regen of drie dagen mooi weer.**

L. MET BETREKKING TOT DAUW, MIST EN NEVEL

Dauw is de algemene naam van de waterdruppeltjes die zich vastzetten op de grond en afkomstig zijn van de waterdamp uit de lucht en gevormd worden doordat de temperatuur van de omgeving, bv. door de nachtelijke uitstraling, beneden de temperatuur (dauwpunt) van de met waterdamp verzadigde lucht ligt.

Het dauwpunt is de temperatuur waarbij de lucht met waterdamp is verzadigd.

Mist is in feite een heel lage wolk, een wolk waar we inzitten, een stratuswolk. Mist wordt op dezelfde manier gevormd als wolken : de hoeveelheid waterdamp in de afkoelende lucht wordt te groot om onzichtbaar te blijven. Dit kan bv. worden veroorzaakt door het afkoelen van relatief warme en vochtige lucht die van zee naar een koude landoppervlakte komt. In het voor- en in het najaar lost de mist zich meest op in de morgenuren en bedekt grote gedeelten van het vasteland. In de winter blijft de mist soms dagen lang duren. Bij mist wordt het vergezicht beperkt tot 500 m.

Een lichte mist, waarin het zicht boven de 1000 m beperkt is, heet nevel. Die ontstaat wanneer in de lucht aanwezige damp gaat kondenseren, waarbij zich uiterst kleine druppeltjes vormen waardoor het vergezicht beperkt wordt.

364. **'t Zal regenen als de mist inplaats van op te trekken, dikker en ondoordringbaar wordt en zich over de aarde verspreidt.**
365. **Wordt men mist gewaar in 't zuiden of in 't westen, dan zal 't weldra regenen (vgl. nr. 726).**
366. **Nevel die blijft hangen,
Ons vaak met regen dreigt,
Slaat de nevel neer
Dan komt mooi weer.**
367. **Zakt de nevel dan volgt een schone dag, stijgt hij en trekt hij samen tot wolken, dan regent het.**
368. **Dichte nevel in de avond, regen in de nacht.**
369. **Regen is in aantocht als bij een heldere morgenstond geen druppel dauw te bespeuren valt.**
370. **'t Zal regenen als de zon bleek zichtbaar is doorheen de nevel.**

Een lokale voorspelling :

In de gemeenten Sint-Martens-Lierde en Sint-Maria-Lierde kunnen de landlieden betrekkelijk nauwkeurig bepalen of het de volgende dag zal regenen. Ze kijken in de richting Oudenaarde, naar de stad, die omtrent 20 km vandaan ligt, en onderzoeken of er zich een soort mist in dat gebied uitstrekt :

371. **Daar hangt een bank boven de Schelde,
morgen krijgen we regen (OVZ, 37^e Jg., 145).**

M. MET BETREKKING TOT DE ZEE

't Zal regenen :

372. **Als het zeeschuim zich verdeelt.**
373. **Als op het zeestrand langwerpige zandhoopjes verschijnen.**
374. **Als de zee bij mooi weer buitenmate ruist.**
375. **Als men de reuk van de zee op verre afstand gewaar wordt.**
376. **Als de lucht zeer helder is en een ruim vergezicht toelaat.**
377. **Wanneer men te Knokke de duinen van het eiland Walcheren duidelijk kan onderscheiden.**
378. **Wanneer het zeerot van het westen komt, dan zal het weer slecht worden.**

Zeerot is het gerucht van de zeegolven dat men bij stille avond in de verte hoort en zich verplaatst bij verandering van weer.

379. Ziet men bij een bleieraar van uit de zee landwaarts witte koppen van wolken, dan mag men zich vlug aan een dondervlaag verwachten. Bleieren = waggelen (Loquela, G. Gezelle), niet stabiel zijn. Met bleieraar wordt hier bedoeld onstabiel weer.

In verband met de Zeeschelde :

380. Schippers beweren dat regen in aantocht is als het water van de Benedenschelde een donkergroene tint heeft.

Of het met de hedendaagse bevuilding van de waters nog van kracht is, betwijfelen we.

N. VRIJDAGS- EN ZONDAGSWEER

Volgens de volksmening zijn vrijdag en zondag lotsdagen :

381. De vrijdag schept de zondag.

382. Vrijdagsweer,
Zondagsweer.

Opiniepeiling G. Tibau = Percentage %.

Nr. 382

	Totale geloofwaardigheid		Buiten		Stad		+ 46 j.		- 46 j.		Onafhankelijke		Afhankelijke	
	Totale	bekendheid	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend	Geloofwaardig	Bekend
Nederlands taalgebied	36	85	37	86	31	75	40	92	29	71	38	84	43	91
Provincie Antwerpen	36	87	37	90	32	68	37	94	34	70	38	88	49	94
Provincie Brabant	34	85	34	86	34	72	36	94	30	69	39	87	39	91
Provincie Limburg	39	87	38	87	80	80	42	94	35	73	39	84	51	93
Provincie Oost-Vlaanderen	38	89	39	90	29	86	43	94	26	78	34	83	43	95
Provincie West-Vlaanderen	35	78	36	79	19	74	42	84	21	68	41	81	32	82

De twee voorgaande twee weerspreuken hebben enkel enige geldigheid bij volgende weerstoestanden : als een familie van lagedrukgebieden doortrekt, wordt een frontale storing verbonden aan een van deze lagedrukkernen meestal gevolgd door een wig of rug van hoge luchtdruk. De gemiddelde duur van zo'n doortocht is één dag; een frontale storing wordt 's anderendaags gevolgd door een wig of rug en de daarop volgende dag door een nieuwe storing (17).

383. 's Vrijdags regen vóór de noen,
Des zondags heel de dag te doen.

384. Gelijk 's vrijdags na de noen
Is 't zondags heel te doen.

385. Wanneer het met de vrijdag niet verandert, het goed of slecht weer zal aanhouden.

Maar opdat het zondagsweer werkelijk zou uitvallen zoals het vrijdagsweer, moet men met het zaterdagsweer rekening houden :

(17) Handboek Wat 'n weer, BRT, Open School, 1040 Brussel, 1978, 57:

386. **Zulke vrijdag,
Zulke zondag,
Maar de zaterdag spant de krone,
In 't vuile of 't schone.**

Te Ekeren en te Mechelen :

387. **Zulke vrijdag,
Zulke zondag,
Maar 's zaterdags na de noen,
Weet men nog niet wat het zondag zal doen.**

De volksfantasie wil dat 's zaterdags minstens eenmaal de zon moet te zien zijn, dit ter ere van de Moeder Gods aan wie de zaterdag is toegewijd :

388. **Geen zaterdag zo kwaad
Of de zon schijnt vroeg of laat (18).**

Voorgaande berust op de overlevering dat O.-L.-Vrouw de gewoonte had de windels van haar kindje Jezus te wassen op de zaterdag en ze op een witte hageroos te drogen te hangen. Daarom moet de zon een wijl schijnen.

Te Gent zegt men : *De zonne moet er (op zaterdag) zeker eens deurekomen, want O.-L.-Vrewe moet heur bemdekens drugen.*

Te Zwevegem luidt het : *Als 't zaterdag is, de zonne komt altijd uut, al ware 't maar voor een kleen tijdeken, 't is omdat O.-L.-Vrouw heur waste zou kunnen drogen.*

Anderen zijn van mening dat enkel de zaterdag belang heeft voor het zondagsweer :

389. **Het weer van 's zaterdags op de noen,
Is 't zondags heel de dag te doen.**

Op vele plaatsen bepaalt de zondag het weer voor de komende week :

390. **De zondag maakt het weer.**

391. **Als het de zondag regent binst de hoogmis, dan zal het gans de week regenen.**

392. **Als 't regent binst d'hoogmesse,
Is 't nog voor ne dag of zesse (G.G.).**

O. GEEN WEER

Als het regent wordt gezegd : *het is geen weer*. Aan de grondslag van dit gezegde liggen de pastoors. Zo oordeelden destijds talrijke pastoors dat het geen weer was om de processie te laten uitgaan omdat het regende. Op talrijke plaatsen werd alzo het weer afgeschaft van op de kansel. Volgens een enquête (19) was dit het geval te Anzegem, Baardegem, Bissegem, Daknam, Dendermonde, Gent (Akkergem), Heusden (O.-Vl.), Kalmthout, Mariakerke, Okegem, Oostende, Parike, Pollare, Smetlede en Teralfene.

Zo hoort men nog in West-Vlaanderen als het regent : *Het is geen weer gelijk te Anzegem.*

Niet enkel de pastoors spreken van *geen weer*. Ook het K.M.I. brengt er ons soms geen, zoals dit het geval was met de staking van het personeel op 28.4.1981. De radio kondigde aan : *Vandaag geen weer* en inderdaad het regende.

(18) Wallonië : Le soleil par excellence,
Au samedi fait le révérence.

ook : Nul samedi sans soleil.

(19) DE GENTENAAR, *Beknopt Verslag*, 20 en 30.10.1975.

P. EEN REGENVERZEKERING !

Rond het jaar 1956 is er in ons land sprake geweest om een regenverzekering ten behoeve van de vakantiegangers in het leven te roepen (20). Toen begon het betaald verlof van een zevental dagen ingang te vinden. Er werd nog niet naar Zuid-Europa getrokken zoals nu en bleven de toeristen doorgaans nog in eigen land. Duitsland en Zwitserland hadden reeds dergelijke verzekering.

U mag niet denken dat het minste regendruppeltje u een vergoeding zou bezorgen, neen zo gemakkelijk was het niet. U moest minstens fameus kletsnat worden.

De verzekering zou per groep van zeven dagen werken. Als het vijf dagen aanhoudend regende ontving u 2.000 F, regende het vier dagen dan werd u 1.000 F uitbetaald en dit voor een premie van 125 F (1956).

Tijdig de verzekering aangaan was geboden, niet wanneer de weerman in de radio aankondigde dat er een regenperiode op komst was. Verder moest u een minimum aan onkosten hebben gedaan. Thuisblijvers konden er niet van genieten, u moest minstens 20 km van huis weg zijn. Kwam er nog bij dat u na een paar regendagen zo maar niet naar gunstiger oorden mocht vertrekken, neen het was op de aangegeven plaats zeven dagen vol te houden.

Onvermijdelijk moest het Weerkundig Instituut er bij betrokken worden om te bevestigen dat de regen er wel daadwerkelijk was in de u opgegeven zone.

Voor België zou het een tamelijk dure aangelegenheid geworden zijn voor de verzekeraar gezien ons regendagencoëfficiënt tamelijk hoog ligt. Zo werd voorzichtigheidshalve van de navolging afgezien om een regenverzekering in België op te richten.

In Nederland bestaat een regenverzekering doch niet voor vakantiegangers maar wel voor manifestaties zoals bloemencorso's, wielervedstrijden, e.a., waarbij de regen tot gevolg kan hebben dat er minder toeschouwers komen opdagen. Sedert 1921 dekt de Amsterdamse firma LUGT, SOBBE & Co de regenrisico's bij dergelijke manifestaties. Voor het meten van de neerslag wordt een beroep gedaan op betrouwbare waarnemers zoals politie, kloosteroversten en/of de burgemeester van de plaats waar de manifestaties plaatshebben.

M. BROECKHOVE
(vervolgt)

(20) DE GENTENAAR, 21.4.1956.